

Ilustrirani Glasnik

Letno stane 8 K (ena številka 20 vin.), za Nemčijo 10 K, za druge države in Ameriko 13 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtnih

31. maja 1917

Skok.

Spisal Stanko Bor.

Sedeli smo okoli ognja v veži skromne bajte. Zunaj je padal sneg. Zdela se je, da pada vedno hitreje, ker množice kosmičev, ko so se kopičile od neba do zemlje, pritiskajo na tiste množice, ki so najbliže zemlji. Bog ve, kje in kod je blodilo medlo solnce po neizmernem nebu, gostim množicam belih kosmičev ni moglo biti kos.

Rad sedi človek ob takih prilikah pod streho, še rajši pri ognju, najrajši menda

v časih, ko blodiš po tujem, da sam ne veš ne kod, ne kam, ne zakaj. Ej, kako dobre so lesene stene, kako varne in zveste. Lepe besede bi jim človek privoščil in jih nežno božal. Vrata bi objel in se jim zahvalil za skrbno službo. Streho bi zaljubljeno pogledal, pred to slamnato streho bi snel kapo in se ji smehljaje priklonil. Ej, in ogenj na nizkem ognjišču! Naslada je poslušati njegovo prasketanje; zabava je vzeti debelo poleno, ga potežkati v roki, pazljivo ogledati od vseh strani, se ozreti v ogenj in ga vreči s samozavestno in samoljubno kretnjo vanj, da zalije plamen na vse strani.

Okoli ognja in po veži sedijo: korporal, glavni stotnijski ordonanc in poveljnik ostalih štirih ordonanc, stotnijski tro-

bentač, kadetov sluga, gospodar te bajte in njegova žena (ta dva sključena v dve gubi, nepremična, kakor izgubljeno zroča v ogenj; če hoče kdo kaj zvedeti od njiju, ju mora stresti, da se zdrzneta ko prebujena iz globokih in temnih sanj).

Na trinožnem, nizkem stolčku sedim; sedim med zidom, ki loči malo sobo od veže, in ognjem; udobno se naslanjam na ta zid, v roki držim kratko palico, s katero podrezam od časa do časa v žerjavico, ali porinem ogorke v sredino ognja, ali dregnem v poleno, ki že gori, pa mi ne ugaja lega na ognju. Poleg mene na levi sedi ordonanc četrtega voda; zabavno bi bilo opazovati moža, kadar se naenkrat zdizne — redno stori to skoro vsake pol ure — in začne z vnemo in pozornostjo

Potopljena laška oklopna križarica »Giuseppe Garibaldi«.

obračati žepe in iztresati prah iz njih na svojo dlan; zabavno bi bilo, če bi ne bilo žalostno; mož drži že ves popoldan prazno pipo v rokah, jo premetava iz roke v roko, včasih jo vtakne tudi v usta in nevede potegne iz nje, da zapoje zrak, ki mora skozi ozko cevko v usta; tiho sedi in strmi v ogenj. Zraven njega sedi stotnijski trobentač; nemiren je; zdajz zdaj pogleda plaho na nas in je še bolj nemiren, če se sreča njegov pogled z našim; krušnik mu visi ob strani, ena roka počiva nepremično v njem, ko da ga smatra za rokavico. O, jaz vem za tvojo skrivnost, trobentač, in vem za izvor tvojega nemira. Opazil sem, ko si mislil, da te ne gledam, kako je naglo švignila roka iz krušnika do ust, kako si plašno pogledal po navzočih, kako si zardel, ko si videl, da te gledam. Vem, zakaj si nato vstal in stopil po veži, dokler te ni mraz prignil nazaj k ognju. Krut sem in neusmiljen, slab in škodoželjen, jeziš se name v svojem srcu, ali vse ti ne pomore! Eno oko bo viselo na tebi, noben gib roke, ki jo držiš v krušniku, mi ne bo ušel. Eno oko na tebi, drugo na korporalu, pravzaprav ne na korporalu samem kot takem; ampak na jedi, ki jo kuha na ognju.

Ta korporal! Ne, čudno ni, da se lahko preskrbi z vsem. Ko moramo drugi korakati v vrstah, kroži on ko jastreb okoli kraja, kjer namerava napasti, zdaj na čelu stotnije, zdaj ob strani, zdaj za stotnijo, včasih se pa kar zgubi od stotnije; in če ga kdo kje vidi in vpraša, s kako pravico pride na to mesto, pove z vzvišenim glasom, da je stotnijski ordonanc, da je gospod stotnijski poveljnik rekel, ali ukazal, ali zaželel, da... Več ne pove vodja stotnijskih ordonanc, ker toliko zadostuje.

Stisnjenega želodca gledam, kako meša zelje v loncu. Njegova ošabnost je tako velika, da ni hotel kuhati v svoji kuhalni posodi, od gospodinje si je sposodil lonec — menda, da mu po kuhi ne bo treba prati posode! Ne, ne raditega! Prepričan sem, da iz gole ošabnosti in da nam pokaže svojo moč. Ne dovolj ošabnosti! Iztegnil je roko, ko je izvlekel mastno kračo, — da, kračo — jo držal proti ognju in ogledoval od vseh strani, da smo jo morali i mi videti od vseh strani. Preden jo je vržal v lonec, jo je še potežkal v roki in spregovoril modro pripombo h kadetovemu slugi. Sploh govori ves čas samo s tem slugom, razen če nažene katerega svojih podložnih po drva.

Kadetov sluga mu sedi na desni. Ne prestano puši kadetove cigarete. Njihov dim je sladak, kakor opojen duh rož nam prihaja do nosu, boža lica, ščegeče grlo; človek bi hlastnil po njem, ga ujel polna usta in držal toliko časa v ustih, da bi bilo nasičeno tisto ščegetanje v grlu, in potem, potem ga ne bi puhnili v zrak — Bog obvari — ampak pogoltal, lepo počasi pogoltal, trohico za trohico pogoltal.

Tudi korporal puši kadetove cigarete, samo pomigniti mu je treba na desno, že dobi. Ta dva junaka — kaj bi jima rekel človek?!

O, saj vem, saj čutim, zakaj sta tako glasna, zakaj dobim na vprašanje kratek ali nedoločen ali izbegavajoč odgovor. Korporal bi rekel drugim na to vprašanje: »Preučen je zame!« Vzrok je pa ta-le: Do danes sem spal vedno na stotnji pod šotorom ali pod milim nebom; danes mi je pa rekel praporščak, da mora v par dneh iziti moje povišanje za kadeta, naj se torej že sedaj preselim v sobo, v kateri spita s kadetom. Napoti sem ti, korporal, za vse tvoje ravnanje vem, da sem ti malo gorak že ves čas, kar se poznavam, čutiš — odtod ta prikrita mržnja do mene, odtod to doslednje preziranje, ker veš, da dobiš za žlico gorkega zelja od mene lepo besedo. In ti, oblastni kadetov sluga! Ali misliš, da so mi ostali prikriti tisti jezni in zaničljivi pogledi, s katerimi si me počastil, kadar me je kadet obdaril s cigaretami. Saj se poznavam, dečko navihani! Ker misliš, da pripada vse tebi, česar ne more kadet potrošiti — odtod tvoja mržnja name! Ne zato — kakor bi ti rekel: »Častnik postane, ni za ljudi moje vrste!«

Iz lonca z zeljem se dvigajo vroče, goste pare, korporal neprestano meša zelje, v loncu vre in kipi. V ročaj lonca je vtaknil palico, za njo potegne, kadar ho-

tvoje srce, ko bosta jedla s slugo zelje in ohirala kračo! Ne boš, nikdar ne! Ha, ti že poskakuje srce, ko misliš, kak obraz bom naredil, ker mi ne boš ponudil, ko bosta jedla počasi in z naslodo in mučila nas druge. Ali se že pripravljáš, da mi z malomarno besedo odvrneš: »Sam sem dovolj lačen! Za denar mi ni! Kaj je dandanes denar?! Lahko ga imate polne žepe — kupite si! Ne, denar je dandanes in v teh okoliščinah pena!« — Ne boš govoril teh besed! Nikar ne misli, da bom začel razgovor s to ponudbo, samo da ti povem, da mi je za zelje, da sem lačen, da bi rad, da mi ponudiš, da sem pripravljen vse mogoče storiti, samo da mi milostno ponudiš žlico zelja. Ne boš!

Ali kaj naj storim, ko bosta jedla? Tu ne ostanem, ne smem ostati; premagati se ne bi mogel, ko bosta jedla; in če bi molčal, bi obraz in oči kričale od gladi in nevoščljivosti, želodec bi se krčil od bolesti in poveljeval brezobzirno ostalim udom telesa. In kaj drugega hočeš, korporal, ko mi brati z obraza, kaj se godi v meni, ko mi je izsiliti lepo besedo, ko me mučiti, ko boš jedel, ko mi pokazati, kaj si, dasi ne nosiš na rokavih našitkov, ki pomenjajo enoletnega prostovoljca.

Ne boš!

Ali grem ven, ali...

ali... ne vem, kaj bom naredil, samo to vem, da tu ne ostanem, ko bo kuhano, da ti ne naredim veselja, da bi te lepo prosil. Najbolje bi pač bilo, da se vrneta praporščak in kadet s častniške menaže, še preden bo kuhano. V sobo sedemo, o vsem mogočem se pogovorimo; če ne prineseta česar koli s seboj in mi ne ponudita, si bom tesno nategnil pas in legel spat — in ne boš doživel, kar pričakuješ, korporal. Da, da, to bi bila najboljša rešitev, da bi prišla! Drugače je celo mogoče, da zapazi, da sem namenoma pobegnil v sneg, samo da se premagam. In vsaj malo zadoščenja bi imel.

»Gospod korporal, ali naj prinesem še drv?« vpraša eden.

»Pozneje!« — Molk.

Kako zapeljivo vre zelje v loncu, kako vabljivo pogleduje krača iz pen, kadar jo dvigne z žlico! Ali ne opaziš, da jo dviga namenoma, samo da nas draži?

»Gospod korporal, pet čisto novih, svetlih, srebrnih kron nosim že od doma s seboj. Dam vam jih za pet žlic zelja, dam vam jih, če mi dovolite, da samo izpijem nekoliko juhe. Saj boste malo odličili, kajne!? Preveč vode ste nalili v lonec. O, jaz se razumem na kuho! Rečem vam, preveč vode...« reče nekdo.

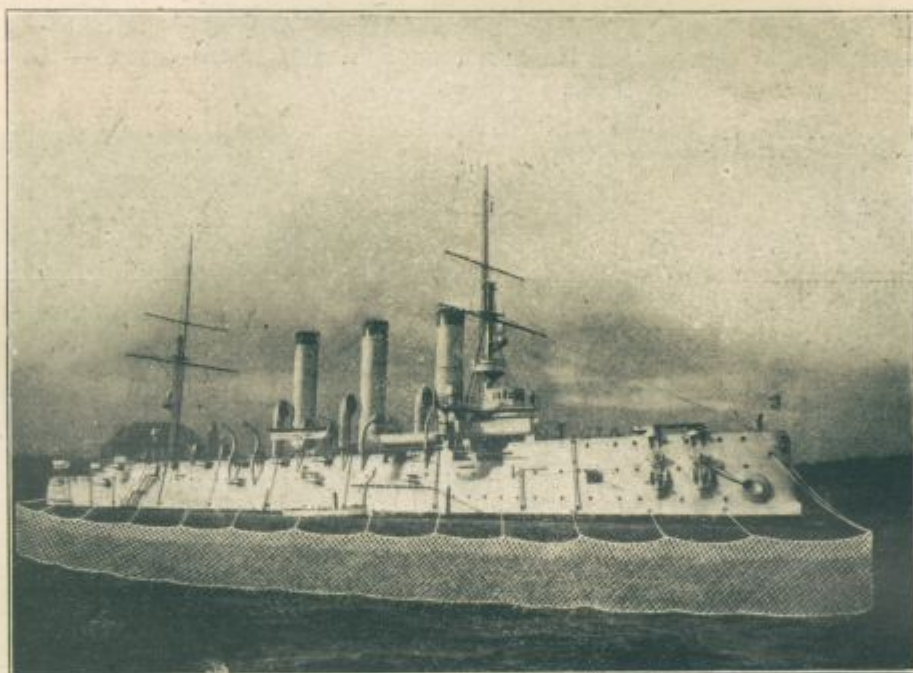
»Namenoma! Kaj je ta peščica zelja in ta suha kračica za naju dva? Bova vsaj gorko juho srkala! Ničesar ne bova odlila! Svoje krone le obdrži!«

Molk.

Korporal, ti si... ti si... Kaj ti bi rekel?

»Gospod korporal, opalilo se vam bo, če ne odstavite. Že dovolj časa vre!«

»Le prihrani nauke zase in za svojo ženo, če se kdaj vrneš domov!«

Bojna ladja z varnostno mrežo proti torpedom.

čejo vskipeti pene in se razliti naokoli. Zraven puši cigareto, neprestano jo ima v ustih; mislim, da sploh nima nobenega užitka od nje; toliko dragocenega in zlahtnega dima razpuhteti brez koristi in užitka! Govori neprestano s kadetovim slugom, modro, počasi in omalovaževalno govori. Mene ne pogleda, vem, da me namenoma ne pogleda.

Vsi drugi molčimo in zremo — razen trobentača in gospodarja in gosoodinje — na gibanje korporalovih rok in na lonec z zeljem.

Da bi ga vrag, tega korporala! Kako zna igrati svojo komedijo! Naravno, mirno, samozavestno, nedolžno, da bi nihče ne mogel reči, da jo sploh igra. Poteze na njegovem obrazu, hladen izraz, da se ne briga za nas nobenega — posebno mene ne — samo za slugo, ki mu daje cigarete, s katerim se sploh izvrstno razumeta. — Ali ne pove to dovolj?!

Ne boš kaše pihal, korporal, ne bo se muzal tvoj obraz, ne bo se smejalo

»Morda je pa res že kuhano!« reče kadetov sluga.

»Le še malo! Skoči po svojo jedilno skledico, odveži tudi mojo od tornistre. Takoj odstavim!«

Sluga plane s sedeža, korporal potegne lonec z žerjavice, še malo pomeša z žlico, potegne kračo čisto do vrha, zabode vilice v njo, odtrga kosček, parkrat pihne vanj, potem izgine v njegovih ustih. Cmakaje ga žveči.

»Pa je res že kuhano!« reče in... in...

Pogleda nas, pri meni začne, lokavo, škodoželjno, rogajoče se visi njegov pogled na meni, dalj časa na meni ko na drugih.

Zdaj je čas, da se dvigneš! Vzdržim pogled, nato še skriven pogled krači in zelju in param, ki se dvigajo iz lonca...

Vstal sem in se potegnil, da je zapokalo v sklepih.

»Da mi nihče ne zasede mojega sedeža!« sem rekel malomarno in zrl nekam po veži, potem sem stopil z nizkega ognjišča in se bližal vratom. Mraz je stegnil svoje ledene roke po meni, vse v telesu se je ustavljalo in kričalo: »Ne hodi ven!«

In vendar sem šel in prijel za kljuko.

Tedaj sem začutil, da je pred vrati nekdo, ki težko diha in si otepa z obleke in čevljev sneg.

Pustil sem kljuko in počakal, da vstopi. K ognju se nisem ozrl.

Bil je praporščakov sluga. Prijel sem za vrata, da jih brez potrebe ne zapira, in stopil z eno nogo na prag.

»Gospod korp... gospod eno... gospod, kam greste? Glejte, tu imam listič za vas! Gospod praporščak ga je poslal s častniške menaže!«

»Za mene? Kaj pa je? Pa menda ne odhod na kako patrulo, ali odhod kompanije?«

»Menda ne! Ali... kaj jaz vem! Tu imate! Berite!«

In ko sem mu pogledal v oči, sem zapazil, da spi v njih prikrito veselje in hudomušnost.

Postrani sem stopil k ognju, ker nisem hotel pogledati korporala.

»Dovolj je za dva! Obe skledici polni!« je rekel glasno.

S hrbtom k njemu obrnjen sem se sklonil in preletel z očmi besede na lističu.

Preletel sem jih vdručič, morda bi jih preletel vtretjič, preden bi vzdignil pogled, da ni v tistem hipu stopil praporščakov sluga tesno predme, udaril s petami skupaj, da se je veža stresla, salutiral in rekel glasno — glas ni mogel skriti prikritega veselja:

»Gospod kadet, čestitam!«

Dvignil sem pogled, oči, usta, ves obraz se mu je smejal, menda od radosti, da je prej vedel za moje povišanje ko jaz sam.

»Hvala!« sem rekel.

Vsi so dvignili glave in zastrmeli v me, kadetov sluga je obdržal žlico pred usti in pozabil, da je, ordonanc četrtega voda je vtaknil nehote pipo v usta in sklenil roke, trobentač je hitro potegnil roko iz krušnika in si popravil kapo, ostali trije so za hipe ko pribiti obsedeli, praporščakov sluga je zmagonosno in izzivalno pogledoval enega in drugega, samo gospodar in gospodinja sta ostala mirna. Očividno bi se mi lahko poklali med seboj, pa bi se ne prebudila iz svojih razmišljanj in se ne pobrigala za nas.

Prvi je prišel korporal do besede.

»Ka-a-adet?« je vprašal široko, kot v strahu in nezaupanju in ni zaprl ust.

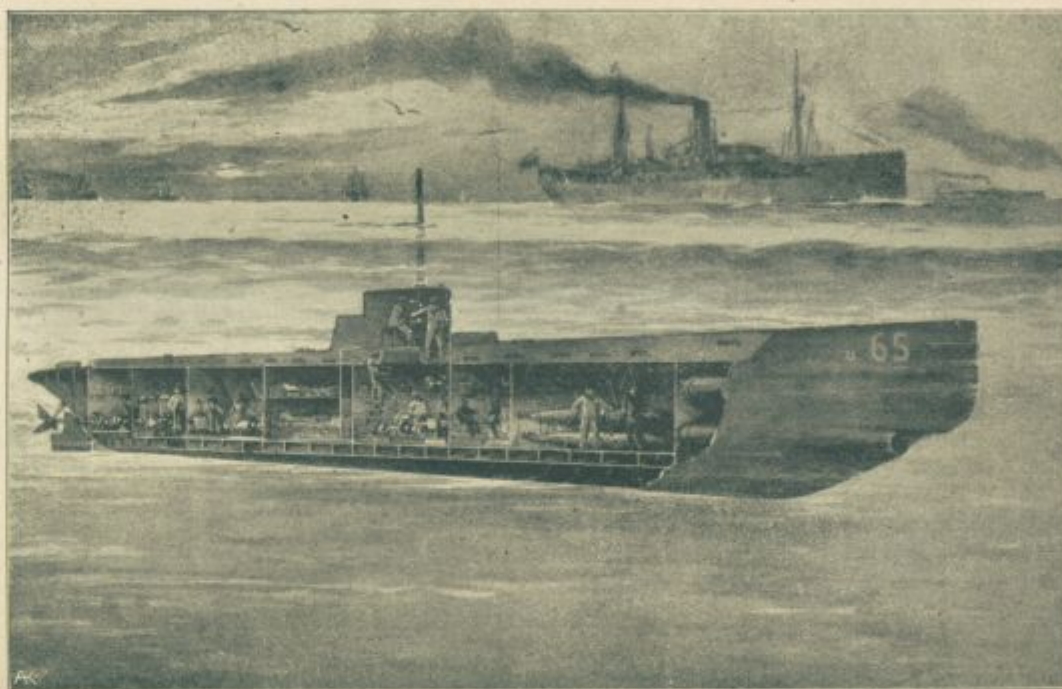
»Kaj?«

»Vendar enkrat! Skrajni čas je že bil!«

»Saj ste že prej zaslužili!«

»Gospod kadet, gospod kadet...« je završalo od vseh strani — beseda »kadet« so čudno naglaševali — vstajali so, pristopali in mi čestitali. In vsak je omenil laskavo besedo, ali skrbel že za bodočnost in povedal, da sva se dosedaj dobro razumela in upa, da dobim poveljstvo nad njegovim vodom. Samo korporal ni pristopil. Ko so bili vsi gotovi, se je skoraj jezno obrnil h kadetovemu slugi: »Kje si pustil jedilno skledico novega gospoda

preobložene, do zastorov ob vratih, kjer je stal komornik. Ali je to morje ali vihra ali svetovni hrast, ki tako hrumi? Ne, samo mali, sivolasi, toda širokopleči možek v snežnobelem talarju¹ za mizico je, ne da bi se vidno ganil in ne da bi bradata usta odprl kot za požirek vode, takoj vse štiri stene napolnil z bučanjem. Ta glas! Pa še nekaj: te male, ostre, ledene oči v pepelnatem obrazu, hladno, težko in vendar se tako krogloma vrteče in bliščeče kot kapljice živega srebra! To je Sikst V. Njegov dolgi, previsoki obraz se zdi siv, razoran in brezobličan kot kamen, s tremi udarci

Podmorski čoln; iz vode moli le periskop, s katerim kapitan opazuje ladjo.

kadeta? Ali ti nisem rekel, ali ti nisem namignil, da jo prinesi? Boš skočil hitro pbnjo?!«

»Takoj!«

In kadetov sluga je planil s stolčka, ko da ga je pičil gad in odhitel v sobo.

»Ali imate rajši gosto ali redko? Na, pogledajte si no, skoro bi pozabil, da vam moram i jaz čestitati! Pokorno čestitam! Veste, gospod kadet, za to sem pozabil, ker sem vendar moral paziti na jed. Kaj bi imeli sicer, če bi nam še to malo skipele. Ni dosti, tudi ni bogznakaj, samo zelje in suha kračica, ali razdelili bomo po bratovsko na tri enake dele. Moj Bog, vsi smo dandanes reveži! Ali želite gosto, ali redko?« —

Ogrodje torpeda po eksploziji.

Sisto e Sesto.

Povest iz Abrucev.

Spisal Henrik Federer. — Poslov. Franc Poljanec.

4.

(Dalje.)

»Ne, Mario, nazaj daj!«

Tako je bobnelo razkavo kakor gorska voda od mizice pri oknu, s pisanjem

kladiva obtesan. Toda če bližje pogledaš, je sto drobnih zarez izdolbenih, mnogo od bolehanja, od študiranja še več in od borbe s svojo sveto divjostjo največ. Pri oknu dela. Kakor orel iz gnezda preži od tu na svet pod seboj. Nobene preproge pod nogo in nobenega baldahina² ne strpi nad glavo. Predolgo je imel le zemljo za ležišče in naravno nebo za streho. Celo svilena čepica mu je nadležna. Na starem prepisu Septuaginte³ leži, folium 44,⁴ na čigar široki rob je papež pravkar začel svoje opombe z majhnimi, ostrimi potezami. Kdor naj to bere, mora imeti oči kot jastreb. In šele ta, ki je mogel to tako zapisati! Ta prodre človeštvu do zadnjega in najtanjšega šiva.

»Sem dajte, Mario!«

Komornik Mario de Zucco, ki je stal že med vrati, se je pravkar za odhod vtretje globoko priklanjal, ko je ko vihra silno in nepričakovano od pisalnika nazaj zahrmeto. Osupel je obležal na kolenih. »Hitro, mož!« je Sikst nad njim zaropotal. »Še enkrat se moramo o tem s seboj posvetovati.«

To je bilo prvokrat, da je sveti Oče že podpisan odlok ustavil, on, strogi, odločni in nepremakljivi.

»In če barona zunaj čakata, ju notri pripeljite!« je izgrmel glas do konca.

Toda noben prepirljivih gospodov, niti Paolo Mossi, niti Arrigo Fanciolla, ni čakal v predsobah. Sikst bi bil vesel, če bi bila prepirljivca že tu. Nič rad ne ostaja s

¹ Dolga, do tal segajoča duhovniška suknja.

² Streha nad prestolom.

³ Grška prestava svetega pisma Stare Zaveze.

⁴ Stran.

tem-le pisanjem sedaj sam v sobi. Najraje bi sedaj prav silno delal, tu z eksegeti¹ o nerazvozljeni težkoči med Matejem in Lukom, ali tam pri načrtih s stavbenikom Fontanom o popravilih pri Kvirinalu² in o pogosto krparjenih vodovodih; ali pa bi rad velike, težke pravne zadeve preiskoval, sodil, obsojal, kaznoval, uro za uro naprej, do rožnega venca v Sikstini, da bi le brata in bratovega sina pozabil, ki tako blizu njega živita, veliko tednov že ujeta, pa še vedno ne obsojena. Videti ga hočeta, zapovedovalno zahtevata govoriti z bratom in stricem in obsodbo iz njegovih ust sprejeti, z obraza v obraz, ta ponosna hribovca in visokotečča sorodnika.

Kako, da mesece ni mogel imena pod obsodbo napisati: »Obglavljena! Sikst V.«? Sicer je tako hladno obravnaval s takimi suhimi, morilnimi listinami. Toda tu? ne! Kadarkoli je hotel podpisati, je videl dva obraza, eden star, eden mlad, kako ga gledata z lista, je slišal očetov in svoj lastni deški glas, dihal vzduh siromašne kmečke

cev, brez vsakršnega gorkega človeškega členovja, prav tako, kakor je bilo treba za njegovo opravilo med nebom in zemljo. In glej, kar prideta dva človeka, ki mu prava brat in stric!

Sovraži ju in ljubi ju. Odvajeno čustvo srčnosti se ga hoče polotiti pri njiu priimku: Peretti. Nekaj kakor takrat, ko je poljubljal mater ali ko je pred samostanom minoritov očeta še enkrat sramežljivo, toda divje objel in nato urno v temni hodnik odhitel. Nikoli ni odtedaj tako čutil. Hladen je postal kot knjiga.

Toda saj sta vendar bandita, punktum!¹ Na to hudo besedo je smrtno obsodbo urno podpisal. Kakor nadangel Mihael hudiče, tako je papež sovražil to človeško zalego. Ne, ne, čisto lahko mu mora biti, pri taki krvavi sodrgi čustva narave za-
tre...

»Vaša Svetost, gospoda di Mossi in Fanciolla!«

Slovesno je Mario na papeževo pritrdilo pripeljal napovedanca. Sedemdeset-

zavalovi dolg, lep val gori in doli, tako je. Nato se postavijo v širokem loku pred najvišjim svečenikom, di Mossi in Fanciolla na obeh koncih, višjemu pastirju najbliže.

Prepir je tekkel za neko mejno posestvo, napol z oljkami, napol s trtami zasajeno, na južnem pogorju Volskiških gora. V tej pravdi so podkupili množice advokatov, po krivem prisegali in mnogo kmetov napol do mrtvega stiskali. Toda vedno, ne da bi se s kapljico krvi oskrunile nežne, bele roke plemičev. Stvar se je razrastla v pohujšanje celi deželi. Sikst se je o zadevi natančno poučil in jo je hotel z močno razsodbo enkrat za vselej s sveta spraviti.

Malomarno je zamahnil, češ tožnika naj le nemoteno vsak svoje povesta. Nato je trdovratno in vedno nekoliko po bradi brodeč gledal na tla, kjer je bil v pisanem marmorju narisal slabotni sodnik Heli z vsemi prdatki svetopisemske zgodbe.¹ Stranki sta začeli ena za drugo popisovati svoje pravice in krivice, ki sta ju pretrpeli.

Iz solnčne Istre Motiv iz Barbane.

izbe doma v Grottamaru, duh po slami, ilovici in napol posušenih rozinah in veliko slajšega, prve tiskane knjige, ki mu jo je njegova resnobna mati nekega večera skrivaj pomolila, ko se je spat spravljala. Bila je Klementa Parvija zgodovina papeža Gregorija Velikega, latinska, za učenca s slovniškimi pravili, in je stala ženo dela več mesecev. Toda ko se je trdi dečko iskrenih oči zahvalil in sedaj knjigo, sedaj materino roko ognjevitno poljubljal, je bilo vse poplačano. Oče je sicer godel, pa ga je vendar pustil in se je smejal, če je Felice kasneje z župnikom latinski govoril in kmalu lepše in urneje znal, nego duhovnik sam. O, cela mladostna zgodovina je na tem papirju zopet odprla svoje že davno ugasle oči. Zakaj tu je šlo za meso njegovega mesa in kri njegove krvi. Celo človeško dobo je menil, da je prost in brez doma in samotnen, brez dedov in brez potom-

letni gologlavec di Mossi in šestnajstletni Fanciolla, oba v rjavem žametu in kratkih španskih plaščih za čez meče, toda brez orožja, sta vstopila s spremstvom advokatov in prič. Di Mossi je videti kakor usnjat, siv deževni oblak, Fanciolla kakor mlada vesela zarja. Visokorodni deček je postal včeraj polnoleten in neomejen gospodar svojega ogromnega premoženja. Venomer se malo drzovito predse smeja. Svojih češnjavih ustnic kar ne more skleniti. Ena se rdi bohotno doli preko bele deške bradice, druga se predrzno viha proti ostremu nosu navzgor. Vmes se svetle divji, veliki zobje kakor marmornati skladi in hočejo vse, kar se imenuje red in dostojanstvo, iz same smejoče se objestnosti razdrobiti kot mandljeva jedrca. Žalostno se zraven njega podaja suhljati Mossi, kako skoparski zapenja razbrazdana in brezzoba usta. Oba plemiča sta se s svojim zborom trikrat priklonila v hitrem, čudovito enotnem ritmu, kakor le Rimljani znajo. Kakor da trikrat

Juristi² so mešali vmes stavke iz pandekt in iz Pseudoizidorja³ in so zavozljano reč z vsako opombo še bolj zavozljali. Pričepoštenjaki so kimali. Mossijevci, kolikorkrat si je starec po hripavem šepetanju zopet obrisal slino z brezzobih ust, Fanciollanci, kolikorkrat je bohotni Arigo lahni mladeniški puh po kakšnem posebno hrabrem in donečem stavku z rdečim koncem svojega jezika omočil. Nasprotniki so se obmetavali omikanih in vljudnih besedi z najhujšimi zlodejstvi. Nazadnje sta govorila le še plešasti Mossi in živahni Fanciolla, oni strupen in suh kot stara osa brneč po dvorani, ta visokokipeče in zasmehljivo pojoč kot devetovižnik. Toda vse se je

¹ Heli je bil sodnik pri Izraelcih. Ker ni strahoval svojih hudobnih bogoskrunskih sinov, ga je Bog kaznoval: oba sina sta en dan v vojski padla, sam pa je ob tej žalostni vesti vznak s stola padel in si tilnik zlomil in umrl. (I. Knjiga kraljev, pogl. 2., 3., 4.)

² Pravoznanci, advokati.

³ Stare pravdoznanske knjige.

¹ Razlagalci sv. pisma.

² Papeška palača sredi Rima, l. 1870. ugrabljena za prestolico italijanskega kralja.

¹ Pika = konec, dopolnjeno je.

vršilo v sladkih glasih rimskega dvornega jezika.

Sikst si je medtem dodobra ogledal sivega, v svoja grešna sinova zaverovanega Helija v vsej njegovi revščini in je vprašal, ne da bi oči dvignil, kar moč tiho: »Za kaj torej gre?« Pa je vendar le kakor oddaljen grom zabobnelo po dvorani.

»Za kos gozda in vinograda!« je bilo važno ponovljeno, »dvanajstkrat tako velik kot Svetega Petra trg.«

»Par oljk in grozdov,« je ponovil papež, »dalje!«

Niže je nagnil čelo in urneje so se igrali njegovi kratki prsti po bradi. Signorom¹ se je zdelo, da njih prepira kar nič ne posluša. Je imel pač kaj drugega, važnejšega, večjega misliti ta mož svetovne zgodovine.

Oba vodilna advokata sta zdaj prebrala presoje slavnih bolonjskih profesorjev, dočim je Sikst opazoval brezbožna fanta duhovnika Helija, kako sta pri tempeljskih vratih darujočim ljudem odvzemala denar ali perutnino ali svežega kozlička in oropanim še zadaj nesramno jezike kazala. Kaj nista mogla biti to oba Perettija tam v gradu? Cel Rim ve, kaj so Paritondci zagrešili, stokrat več kot ti dve svetopisemski propalici. Pa naj bi za Helija bil in na svojem stolu pravico zaspal, da se mu bo nakaznjena — — — ravno tako pačila? Nikdar! — Njegovi beli lasje so začeli plati in njegovo čelo je zardelo. Toda globe živosrebrne oči, ki so že marsikoga srčnega moža negotovega in slabotnega napravile, so otrple obstale na tleh.

Vsled te nepazljivosti strah vzbujajočega sodnika so prepiravci vedno bolj in bolj vnevar puščali ozir na kraj, kjer so bili, in na osebo, ki so z njo govorili. Očitki so postajali silnejši, besede manj izbrane, melodija predavanja se je izgubila. Nazadnje so se začele psovke, ki bi pred Njega Svetostjo nikoli ne bile smele izgovorjene biti.

»Ti domišljavi, pocukrani dečko, deklicam kaži svoje zobe, ne meni!« Meni moraš brado pokazati, pa še nekaj povrhu ... pamet!

»Kje naj jo iščemo, častivredna razvalina našega stoletja?«

»Kamor modrijan, kakor ti, nikoli ne zaide!«

»In Vašega koščenega veličastja nikoli bilo ni.«

»Tvoje kosti seveda ne bodo nikoli starosti ućakale. Razuzdanke so jih že zdavnaj zmečale. Fris mu poglejte! Kaj ga je razen gobca? Sam gobec! Po gobcu si David in Goliat v enem.«

»Oh, ko bi le tudi toliko gobčka imeli, Vi, stari Salomon, da bi mogli poljubljati in piti, vem, da daste Vašo mrtvo podrtijo za enega samega izmed obilih poljubov, ki me bodo za Vatikanom še ta večer osrečevali. Toda Vi, to popolnoma upoštevam, imate večni post.«

»Ali vedno tako visoko čecaš, lepa opičica?«

»Kdaj, o oćak iz ropotarnice, pepelnica se ni zabavljala princu pustu, kakor tak-le nemanić milijonarja vedno zabavlja?«

»Za čuda božja! v nespameti imaš pač svoja aktiva!«²

»V razumu, Vossignoria,³ Vaša pasiva!«⁴

»Osel, kdor še s teboj govori!«

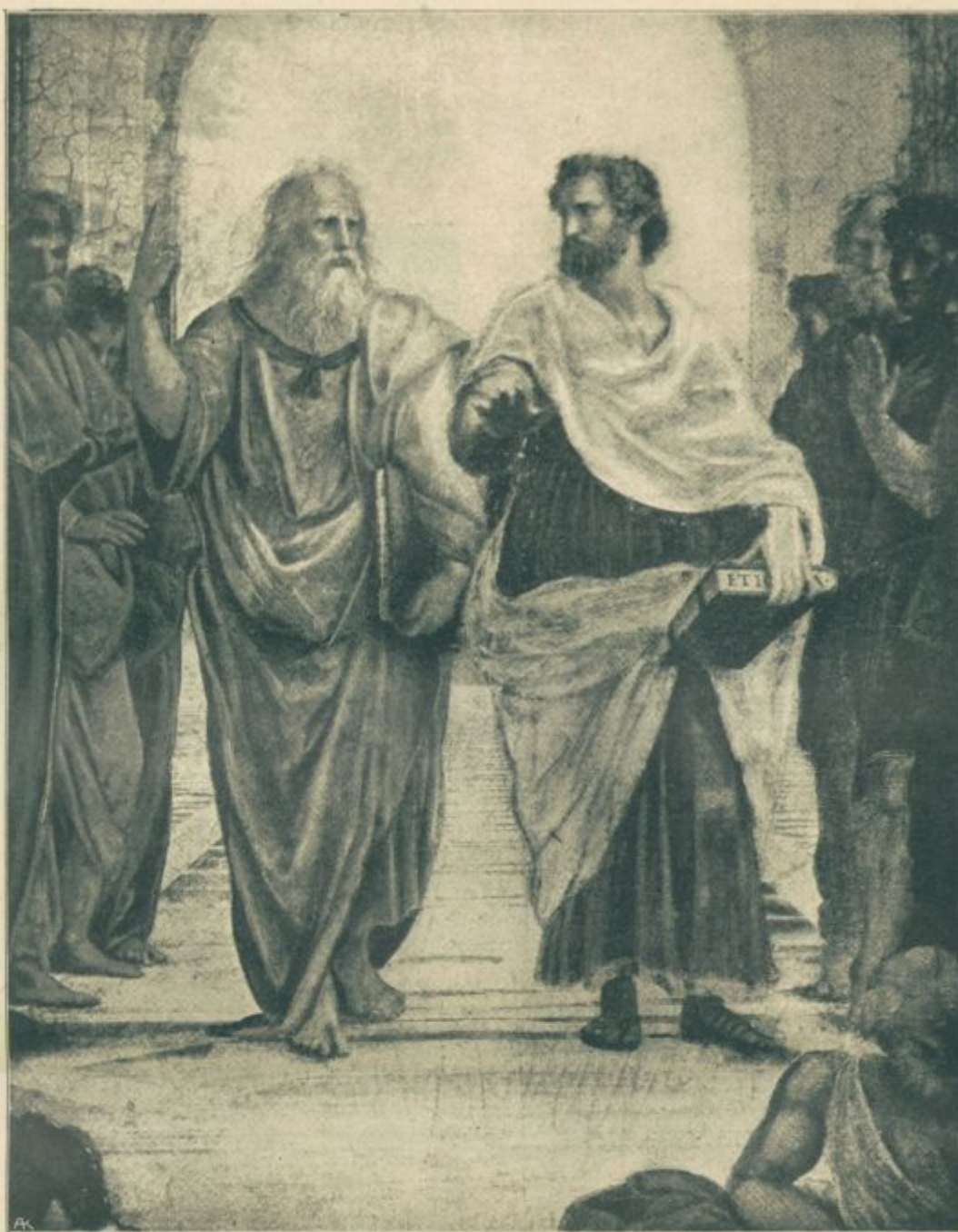
»Prav dobro, sedaj ste dobro krščeni!«

¹ Reci: sinjorom — gospodom.

² Imetje, premoženje.

³ Vaše blagorodje.

⁴ Dolg, primanjlkaj.

Rafael Santi: Plato in Aristotel (starogrška modrijana).

»Asino, asino ...!«

»Nadaljujta,« je nenadoma grozilo in zašrmelo od globokosklonjenega, v sneg odetega možička tja proti skupini.

Jožef Marolt

od Sv. Gregorja (Hudi konec), vsled bolezni, nakopane si na raznih bojiščih, umrl 27. decembra 1916 v rezervni bolnišnici v Inomostu; prepeljan v domovino in pokopan 4. jan. 1917.

Mladima junakoma časten spomin!

Ivan Petrić

od Sv. Gregorja (Zadnik), umrl 31. januarja 1917 v rezervni bolnišnici v Znojmu na Moravskem; prepeljan v domovino in pokopan 11. februarja 1917. — Bil je vrl Orel!

Nak, apostolski ribič je moral biti globoko v svojo svetovno mrežo zapleten, da ni treščil med njiju prepir bliska, ampak ta brezmiselni: nadaljujta! Je pač mislil na

¹ Osel, osel.

Filipa,¹ ki je hotel biti v Eskurialu² bolj papeški kot papež sam, in na zgodaj osivelega lisjaka v Parizu, četrtega Hinka.³ Kateri je pač slabši?

In naprej je pihal in se radoval brezbožni duet.⁴

Sisto (Sikst) pa se ni peljal niti v Madrid, niti v Pariz, ampak je obvisel na lepem mladeniču Samuelu, ki je stal sredi Helijevih vrat, na levo in desno roke ploskoma uprte v podboje, čista usta in velike otroške oči, široko razprte, in bujne lase naježene kakor angel, ki ga je duh božji zgrabil za čop in ga nepremagljivo žene, z dušo in telesom vpijoč: Heli! Heli! ... Toda slabosrčni sodnik komaj glavo z blazine dvigne, pa se zopet pogrezne nazaj v svojo staro, strahopetno, zanikarno spanjavost. Kadar pogleda Sisto to grešno flegmo,⁵ ga strašno zarsbi, da bi tega gnilega starca iz tega-le mozaika potegnil v življenje brez

¹ Filip II., španski kralj (1556—1598), je zoper kalvinske krivoverce na Nizozemskem izdal jako stroge verske odloke, dasi so mu škofje odločno odsvetovali.

² Filip II. si je blizu Madrida sezidal Eskurial, mogoćno, veličastno - slovesno palačo, preprosto, resnobno — kakor je bil on sam — s samostanom in velikansko cerkvijo.

³ Henrik IV., francoski kralj (1589—1610), je bil krivoverec hugenot. Da bi katolićane pridobil, se je l. 1593. vrnil v katolićko cerkev.

⁴ Dvojica (pevcev).

⁵ Brezbrižnost.

šale in polno bolečin, ga pred sodni stol vlekel, mu vrgel v obraz svoje iskreno zaničevanje in starca nato za vrv določil. Zakaj je beba svojima otrokoma prizanašal... celo, ko ga je Gospod tako strašno opomnil!... Njega, Sista, ni treba opominjati. Nobenega Samuela ni treba... Že ta dva norca, ki tu pred njim svojo zno-relost prodajata, sta dovolj Samuelov, da ga opominjata, če bi bil morebiti nekoliko omahoval. Tu se vidi: tako bi postalo vse ljudstvo, če bi se mu ne bilo nobenega nepodkupnega sodnika več bati, mladina vse zasmehujoča kot lepe papige, starini uka-joč kot slepi in gluhi skoviki. In kaj bi šele čakalo sodnika ali pravzaprav sodnika-skazo in slabega sodnika? Na sredi dvo-rane na tleh vsakdo lahko bere: sel iz voj-ske visi skozi okno... da so Filistejci po-bili Helijsina sinova, je naznanil in še vedno ni nazaj k sapi prišel; in oče sam vznak s stola pal, z zlomljenim tilnikom, pred njim pa sveta Pravica, kot drevo visoka in proti nebu se lesketajoča kot nezlomljena sulica. Da, da, naj sulicarjev še toliko klone in sesede, ona ostaja vedno nepoškodovana in visoko vzravnana. On pa hoče poleg nje stati, prav tako raven in prav tako visok, tako da sta sulica in sulicar oba eno in da v bodoče ne bo moč enega od drugega lo-čiti. Kdor pravi: pravica, pravi: Sisto, in kdor Sista meni, meni pravico. Tako je bilo do danes. Proč meso in kri! Midva sva trše kovana. Razsodbo torej!

Sikstu je desnica počasi z brade omah-nila, poslušal je hipec ostro slaboglasno muziko pred seboj, da bi se iz bronaste bi-blije¹ laže v to pričujočo malenkost umi-slil. Njegov obraz je bil sicer vsled dolgih duhovskih let s sto tenkimi gubastimi nit-kami prepreden, sicer pa je ostal hrapav in koščen kot njegov rod, in kakor se ka-men smehlja, tako se on sedaj molče sme-hlja nad tema dvema svetlostima, nežne rasti in svetlo polizanima, ki sta si pred njim v lase skočila kot poulični dečaki v Triesteveru.² Bilo je, kot da se smeja pra-stari kmet prastaremu kavalirju³ svetovne zgodovine.

»Signori,« je vprašal in se trudil, da bi grom svojega glasu skril, kolikor je mogel, »ali je res par vrčev olja in nekaj skled polnih grozdov vredno, da se moja pre-svetla sinova tako razvnameta! Kaj meni-te Vi, ljubi Fanciullini?«

Tihota; nato starikavo pokašljevanje, zatem migotanje krog deških ustnic.

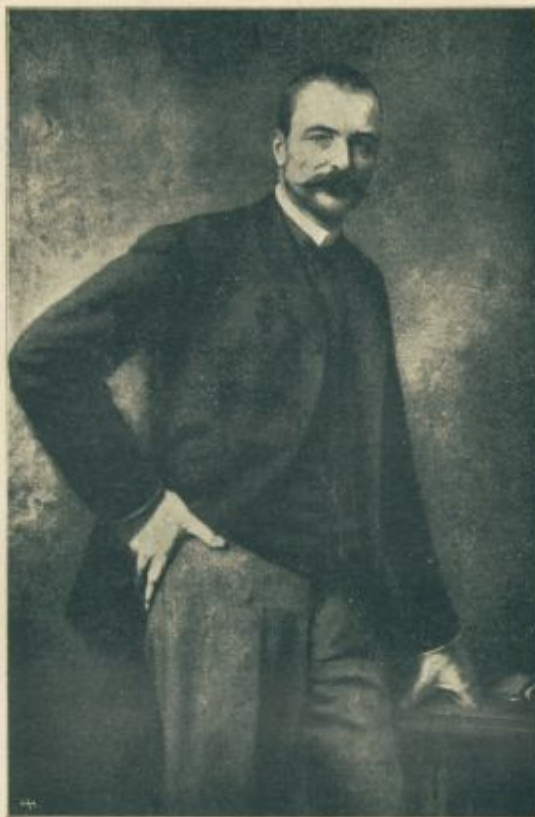
»Jasno vidim, krivica je na obeh stra-nah in nobena stranka, tudi ta, ki bi zma-gala, bi se ne mogla zanaprej plemiški ve-seliti tega dvomnega kosčka zemlje, mislim, tako prav z viteško častjo. Dobro torej, prihranite nam vsem nadaljne sitnosti! Tu, signori,« papež je pritisnil na kopico aktov na svoji mizi, »tukaj je za vsakršno rado-znalost primeren odgovor, pa še neusmilje-no več shranjenega. Bodite modra in ne delajte si po teh rečeh dalje skomin!«

Pokašljevanje postaja dušljivo suho. Stari Mossi obupno stisne ustnice. Fan-ciollu pa zapolje pristna, plemiška kri v dveh rdečih plamenih po bledih licih na kvišku in zobje in jezik se mu reže tako-rekoč kakor veselemu mlademu levu iz od-prtega gobca.

»Izročita torej, signora, ničevno kunj-o in vso njeno šaro guvernerju⁴ v Orvietu za tamošnje siromake. V vsakem kraju je ta-kih strašno množico še izza vojske in izza

lakote preteklega leta. Pauperibus, figliuoli miei, pauperibus!«²

Ko je sivi di Mossi tudi to slabo dišečo besedo požrl, se mu je spačil njegov dobro gojeni in gladko pomokani, kot kamenje stari obraz, kot da bi bil podganjega strupa dobil. In od take nesrečne podgane ga ni

Štefan Tisza, ogrski minister-predsednik, ki je bil zbog svoje krutosti in samodržtva osvo-ražen skoro pri vseh strankah; bil je pristaš ustreljenega grofa Stürkgha, s kojim sta uvedla za nas skrajno neugodno trgovinsko pogodbo, in naklonjen nem-škim intencijam. (Glej »Po svetu«!)

nobena druga reč razločevala, razen da je lepo preoblečen in brez vidnega repa na zadnjih nogah pokonci stal.

² Siromakom, otroka moja, siromakom.

Razno.

Zdravilstvo v svetovni vojski.

V začetku našega krvavega bojevanja smo slišali besedo, izrečeno od znanega voj-skovodje: »Moderno vojno bosta vodila teh-

Romunski prestolonaslednik Karol.

nika in zdravilstvo.« — V tretjem letu boje-vanja moremo dostaviti tej besedi, da bosta pridobila tehnika in zdravilstvo tudi zmago. Tehnika, ker izumuje vedno nova sredstva za odvrčanje in uničenje sovražnika; zdravil-

stvo, ker dela vztrajno, da brani dostop ža-lostnim spremljevalkam prejšnjih vojn, in ker ozdravlja ranjene in bolne presenetljivo hitro in v tako velikem številu, kakor nikdar poprej.

Še v zadnji balkanski vojni je umrlo več vojakov vsled kužnih bolezni, kakor jih je padlo od sovražnega orožja. Zgodovina vseh narodov in vseh časov je napolnjena tožba o kugah, ki so sledile vojnemu uničevanju. Ob okupaciji Bosne je tožil vrhovni poveljnik, da je le majhen del ranjenih zopet sposoben za fronto. Saj še ni dolgo tega, ko je bilo vojno zdravilstvo večinoma le krvavo in hitro delo, ki je pač polnilo domove invalidov, ni pa pol-nilo zevi, katere so delale sovražne krogle v vrstah čet.

V egipčanski vojni je zahteval Napoleon od slavnega ranocelnika Larreya, ki je spremljal francosko armado v Egipt, da naj umori ranjene, ki otežujejo premikanje armade. »Za vojno tako niso več,« je rekel praktični Na-poleon, ki je pustil umoriti ali ubiti 4000 Ma-melukov, da mu jih ni bilo treba preživljati. Praktičnemu vojskovodji pa je odgovoril svo-jemu stanu zvesti zdravnik: »Mi nismo tu, da bi uničevali življenje, ampak da bi ga ohrani-li.«

Larrey je bil prepričan, da izpolnjuje svojo nalogo, če ohrani ranjencem življenje, on ni slutil, da je naloga pravega vojnega zdravnika, da postane čimveč ranjencev zmož-nih za povrat v bojne črte. Dandanes pa se vrača iz bolnišnic v zaledju po 75 odstotkov ozdravljenih na fronto. In to je čudežno dej-stvo, ki pomaga, da se ne izčrpajo osrednje sile, je delo zdravnikov, ki izpolnjujejo na tako idealen način svojo dolžnost, da delujejo ob-enem za posameznega in za celoto. Vojak, ki je bil svoj čas ranjen v trebuh, je bil izgubljen za vojno, zdravilstvo ni imelo toliko moči, da bi ga napravilo zopet zmožnega za bojne napore. Zdaj se vrača večkrat tak ranjenec po krat-kem zdravljenju na svoje mesto. Zdravilska veda je pridobila v tej vojni toliko izkušenj, da jih bo mogoče pregledati šele po vojni. Zelo so izpremenili zdravniki svoje nazore o boleznih srca. Po vojni ne bo več slučajev, da bi si domišljali zdrav človek, na podlagi napa-čne izjave, da je bolan na srcu. Izpremenili so se tudi nazori o boleznih prebavil. V strel-skih jarkih se skoraj ne dobi slučajev, da bi obolel želodec vsled razdraženih živcev. Mnogo mož, ki so letali v mirnih časih radi želodca od zdravnika do zdravnika, se ne pri-tožuje v strelskem jarku prav nič in izpolnjuje brez težave svojo vojno službo. Tudi griža, ki je imela svoj izvor v živcih in se ni dala po-zdraviti v miru, je prenehala v jarku kar sama od sebe.

Podobne izkušnje so naredili zdravniki tudi pri splošnih živčnih boleznih. Staro je prerekanje o vzrokih histerije. To prerekanje bo umolknilo po vojni; stranka zdravnikov, ki trdi, da izvira histerija iz spolnih potreb, bo pač uvidela, da je njeno naziranje napačno. (Bilo bi bolje, da bi uvideli to pred vojno.) Veliko polje živčnih bolezni bo treba pre-orati na novo. Vpliv nesreč na živce in na duha se kaže v novi luči. Zdravniki so spo-znali, da je obolelo vsled vojnih grozot na živcih več mož izmed čet, ki so bile iz obrtnih krajev, kakor iz čet, ki so bile sestavljene iz poljedelcev. Nemški zdravniki so spoznali z začudenjem, da se ni izpremenilo zdravstveno stanje živcev prebivalcev francoskih krajev, dasi so bobneli nad njimi tedne in dni veliki topovi. Tako mirno poslušajo topove tudi v vaseh na Krasu. Splošno je vojna zdravilo za gotove slučaje živčnih bolezni, ker spravi člo-veka v popolnoma nove razmere, v katerih pozabi malenkosti, ki so ga mučile poprej. Neki mož je imel že več let krčno miganje. Ko je prišel k vojakom, je izostalo miganje kar

¹ Sv. pismo.

² Revnejši del mesta, onstran Tibere.

³ Vitez, plemič.

⁴ Namestnik, načelnik vlade v kaki deželi.

samo ob sebi, in ko je prišel na dopust, se mu je povrnilo, izostalo pa je zopet, ko se je vrnil na fronto. Največ je pridobila v vojni ranocelniška znanost, če je človek le še malo živ, ga skrpajo zdaj in pozdravijo. Cele knjige bi napisal lahko, kdor bi hotel popisati vse, kar so izumili v korist pohabljenecem, da bi jih naredili kolikor toliko zmožne za svoje prejšnje ali sploh za kako delo in da bi jim olajšali njih težko usodo. Mnogo se dela v korist največjim revežem izmed vojni pohabljenecem, v korist onim, ki so izgubili luč oči. Veliko skrbi je posvetilo zdravilstvo jetiki, ki se pojavi tako rada kot posledica opešanja. Različna zdravilišča ob morju in na višinah so pripravljena za vojake, ki obolé na pljučih. Upanje je, da ne prinese nihče od vojakov kužne bolezni domov, one bolezni, ki uniči rodove.

Sinovo pismo.

Poljski pisal W. Kosiakiewicz, preložil Al. B.

I.

Neprestano je mislila na svojega edinca, na svojega Mihala. Odšel je v mesto Samaro blizu Urala, da bi kaj zaslužil pri grajenju nove železnice. Mati ga ni mogla odvrniti od take daljne poti. Pred nekaj leti je oslepela in ni imela nanj več prejšnjega vpliva. Ko ji je povedal svoj sklep, da pojde, so jo polile solze. Jokala je in molila — a vse skupaj ni nič pomagalo. Odšel je.

Od tega dne se ji je zdelo, da ga ljubi še bolj, čim dalje je od nje. Mislila je samo nanj. On je bil zanjo ves svet. Ako je kdo prišel k njej v sobico, je takoj pričela govoriti o Mihalu. Ko je bila sama, je sama sebi polglasno pripovedovala o njem. Kadar je slišala v sosednji sobi kaj na glas čitati, je hitro vstala iz naslonjača, previdno z rokami in nogami tipala naprej, prišla k pragu in vprašala:

»Ali čitate Mihalovo pismo?»

Vse njeno sedanje življenje je bilo neprestano čakanje kakega poročila o njem.

II.

Prebivala je v sosesčini revne rodbine malega uradnika. Po svojem možu, železniškem uradniku, je dobivala kot pokojnino zastoj stanovanje s hrano in kurjavo. Bila je slepa — zato razsvetljave ni potrebovala. Iz svoje sobice ni šla skoro nikdar, in zato ji je tisto malo obleke, kar ji je ostalo iz prejšnjih časov, zadostovalo popolnoma. Sobico je imela zagotovljeno do smrti.

• Njen sosed Josip Javornicki ni bil napačen človek in tudi njegova žena ne. Vendar je včasih med njima nastal prepir zaradi pomanjkanja življenjskih potreb. Bili so namreč ubogi in so se morali boriti za kruh. Sila pa vznemiri in razburi večkrat tudi najboljše srce.

A njih edini sin Karel, to vam je bil navihanec! Težko je povedati, koliko zlobnosti, neprijetnosti in krivic je povzročil starki. Prestavljal je stole v njeni sobi, postavljaj na blazino posodo z vodo, ki se je zlila na starko, kadar je šla spat. Na tla je postavljaj razne stvari, da se je izpodtikala starka ob nje.

Starka pa je imela dobro srce. »Ta malopridnež!« se je olajševala prvi hip, a mu vselej vse odpustila, ko se je spomnila svojega Mihala. »O, ta mladost!« je šepetala čez nekaj časa. »Mihal je bil tudi vesel. Otroci se morajo iznoret. Tudi Mihal, ko je bil v teh letih...«

Pri njej se je vse končalo z mislijo na Mihala.

III.

»Pismo!«

»Od Mihala? — »Da.«

»Meni?« »Ne vam, toda o vas.«

»Vam je pisal... Torej mi ga prečitajte, prosim.«

Javornicki je pričel čitati.

Mihalu se je godilo precej dobro. Dobil je dela, dela za tri leta, dokler se ne konča gradnje nove železnice. Lepoplačo ima in tudi upa, da se vrne z izdatnim prihrankom. Povprašuje po materi, je li zdrava, in se obrača na gospoda Javornickega s prošnjo, da bi mu odpisal. Na koncu je tudi navedel svoja slova.

»Živ je! Zdrav tudi. In dobro se mu godi!«

In dobri starki so se od veselja ulile solze.

Zvečer je pridrsala k Javornickim vprašat, ali bo gospod odpisal Mihalu.

»Seveda; odpišem takoj jutri!«

»Bodite tako prijazni, gospod Javornicki, in pustite na koncu pisma malo prostora, da se tam podpišem. Ne vidim sicer, a pisati nisem pozabila.«

Drugi dan je napisala nekaj nerazumljivih črt na koncu pisma. A to je ni zadovoljilo in hudo je bila nemirna. Tretjega dne je slednjič poprosila sosedo.

imel zadnji pismo v rokah, in ne vem, kam ga je djal.«

IV.

Z nenavadno nestrpnostjo je čakala starka, da se Karel vrne iz šole. Ko je prišel, je še vendar toliko potrpežljiva, da se je deček najedel.

»Sedaj nimam časa,« je odgovoril nevljudno, »zvečer ga vam poiščem.«

»Dobro... torej zvečer,« je odgovorila starka.

Holandska pokrajina (severno Belgije) je precej rodovitna država in ima razvito živinorejo ter je tudi pomorsko važna; pred poostreno angleško blokado je dobivala Nemčija od tu izdatno živil. Vsled nizke lege jo je morje (plima) poplavljal, sedaj je obdana z nasipinami. V 15. stoletju je pripadala Avstriji.

Toda zvečer, kakor se že navadno prigodi, ni mogel najti ničesar.

»Jutri podnevu pa ga gotovo najdem.«

»Jutri... dobro.«

A pismo se je izgubilo, Karel ga nikakor ni mogel najti. Od tega časa ni bilo dne, da bi starka ne bila milo prosila Mihalovega pisma.

»Mogoče, da je med knjigami.«

»Iskal sem. Ni ga tam.«

Drugi dan je zopet pričela: »Morda

Holandski mlini na veter v okolici Zaandama.

»Tisto pismo od Mihala... saj vam ni za kaj... ali bi ga ne mogli dati meni?«

Tri dni je odlašala starka, ker se ni upala prositi za tako dragocen zaklad.

Gospa Javornicka ji je obljubila z veseljem, da ji ustreže.

»Samo da Karel pride iz šole. On je

je v kaki knjigi, ali pa v kakem predalu.« — In sedaj so ji prvič v življenju prišle na ustnice besede, s katerimi je zastokala nad svojo slepoto, da je zatarnala nad svojo nesrečo.

»Moj Bog,« je zašepetala, »ko bi zopet mogla izpregledati!« Mislila je, da bi

gotovo našla tisto dragoceno pismo, ko bi videla.

V.

Karlu so že presedale njene prošnje. Vsak dan in včasih celo večkrat na dan je moral poslušati te karajoče besede. In če bi imel tudi najboljšo voljo, ali bi mogel najti pismo? Pismo se je prav gotovo izgubilo. Zdajci si izmisli, da bi starki zopet napravil novo porednost. Srečna misel! Sedel je za mizo, vzel polo pismenega papirja ter z nelepno veliko pisavo načel čkal tri vrstice.

»Gospa Statkovska je slepa. In zelo bedasta. Tudi Mihal je bedak.«

Prav vseč mu je bila ta šala.

»Gospa, sem že našel vaše pismo.«

»Kaj praviš? Pismo! Pismo od Mihala!« Veselo razburjena je vstala.

»Kje pa je bilo?«

»Za pečjo.«

»Za pečjo... saj sem rekla...«

Sedla je zopet, burno pritiskala pismo na srce ter ga hlastno pričela poljubljati.

»Hvala ti, Karelček, hvala...« je rekla starka z iskreno hvaležnostjo.

VI.

Od tega dne ji je bil ta kosček papirja tolažba in veselje. Niti za trenutek se ni ločila od njega. Nosila ga je na prsih na golem telesu pod košuljo. Kadar je zaspala, ga je z roko krčevito pritiskala na nedrje. Vsak hip, kadar je bila sama v sobici, je izvlekla ta kosček papirja ter ga obkladala s poljubi in solzami — to pismo od svojega Mihala.

Po svetu.

Poslanci pri cesarju.

V kratkem stopijo zopet poslanci v državni zbor; za to zasedanje dela vlada vsestranske priprave. Med drugim je priporočila tudi cesarju, naj on sam stopi v stik s poslanci, ki zastopajo razne klube v državnem zboru. Izmed zastopnikov slovensko-hrvatskega kluba so bili poklicani k cesarju poslanci: dr. Korošec, dr. Krek, vitez Pogačnik, dr. Šusteršič in Spinčič.

Kadar se vlada takih sredstev poslužuje, je znamenje, da je položaj zelo resen. In za sedanjo vlado razmere res nič dobro ne kažejo, odkar ni mogla izvesti svojih obljub glede nemškega državnega jezika in glede osamosvojitve Galicije. Nemci in Poljaki so nezadovoljni; posebno je poljski klub jasno povedal, da v teh razmerah ne bi mogel podpirati vlade. Zato ob otvoritvi državne zbornice vlada nima nobene trdne večine. Hvalevredno je torej, da se je potrudil cesar sam in se razgovarjal z

raznimi zastopniki klubov, ker s tem mu je omogočen objektivni pogled v dejanske razmere. Želeli je, da se parlamentarne razmere tako razvzljajo, kakor je to veliki Avstriji v korist.

Gosposka zbornica

se je nedavno pomladila, ker je bilo od cesarja imenovanih veliko novih članov v gosposko zbornico. Zastopani so odličnjaki vseh stanov in vseh narodov. — Izmed Slovencev je poklican v gosposko zbornico tržaški škof monsignor dr. Andrej Karlin. S tem imenovanjem je cesar dal javno priznanje zaslugam, ki si jih je tržaški škof posebej za časa vojske pridobil s svojim domoljubnim delom zlasti na polju prehrane prebivalcev.

Minister Tisza odstopil.

Lansko leto, že kmalu po nastopu novega vladarja, so govorili, da se bo Tisza umaknil z ministrskega prestola, odkoder je skozi štiri leta, posebno pa še med vojsko vladal, kakor samodržec ne le Ogrsko, ampak tudi Avstrijo. Toda Tisza je bil močno ukoreninjen, on je brezobziren, neizprosni in zato se je vključil napadom od vseh strani držal do zadnjega časa. Njegova predloga o preosnovi in razširjenju volilne pravice šele mu je stol spodmaknila, ker cesar ni pritrdil tej predlogi, po kateri bi bili dobili nanovo volilno pravico samo podčastniki, imejitelji svetinj za hrabrost in posestniki osmih oralov zemljišča, ki so pa večinoma vsled drugih določb o volilnem redu že bili med volilci.

S tem je naš novi vladar zopet pokazal, da se ne boji nobenih težav in da je pripravljen odstraniti vsako oviro, ki bi mu branila dati ljudstvu, kar je njegovega. To je važen dogodek, ki zadeva vso državo in ki z njim kot z daljnogledom v daljavi vidimo prihodnost, kako se bodo razvijali dogodki v naši državi. Smisel za ljudske pravice in koristi od strani krone dokazuje dejstvo, da je Tisza moral iti, ker ni hotel ljudstvu dati razširjene volilne pravice. — Cesar želi deliti s svojimi narodi vlado pa tudi odgovornost.

Tisza je bil ogrski samodržec; njegov bič so posebno čutili neogrski narodi, Slovaki in Hrvatje. Kakor vidimo, je tudi Tisza pokopalo nasilstvo, ki samo v sebi krivično ne more nikjer imeti trajnega obstanka.

Na laškem bojišču

že čez deset dni divjajo hude borbe. — Skoro celo leto se je sovražnik pripravljaj s pomočjo svojih zaveznikov na ta novi napad in zato se ni čuditi, da nastopa s takimi silami topov in ljudi. Na splošno napada prav kakor je pri prejšnjih ofenzivah, vendar tudi poskusi včasih z napadi pešcev, ne da bi topništvo poprej obdelavalo oni prostor, kjer armada napade. Pač pa je vojni sovražnik letos spremenil smer svojih napadov; dočim je preje silil proti jugu, proti Trstu, sedaj gredo njegovi nameni proti Trnovskemu gozdu in tem potom proti Ljubljani.

Ako bi se bilo Lahom tukaj posrečilo prodreti, bi morale južno ležeče čete naše vsaj deloma umakniti in tako bi bil Lah dosegel na celi črti velike uspehe. Tega pa nasprotnik ni dosegel v prvem navalu, ki je pri tem načinu napadanja odločilen, in zato se smemo nadejati, kakor je tudi poveljnik Borojević izjavil, da se mu to v bodoče še manj posreči. — Dosegel je Lah delne uspehe na prostoru. Pogorje, ki se vije od Avč ob levem Sočinem bregu proti Gorici in na zahodu do Bat, to je sedaj najhujše bojišče. — Laške čete, ki so prišle čez Sočo in so se hotele utrditi v kraju Vrh; v vaseh Log in Bodrež, so se morale umakniti pred našim topništvom čez Sočo nazaj. Višina Kuk, ki so jo osvojili Lahi, je njih najvažnejši delni uspeh v teh borbah, ki stanejo Lahe 80 do 100 tisoč mož. —

Sedaj, ko v tej smeri sovražnik ni mogel naprej, napada zopet na Krasu, kjer so se zadnje dni razvili strastni boji; upamo, da se končajo tudi z odbitjem sovražnika.

Zmes.

Drugi Nelson. — A.: »Ali niste brali, kako je angleški admiral lord Jellicoe zadnjič strašno napadel sovražno mornarico.« — B.: »Kaj pravite? Ali v severnem morju?« — A.: »Ne, ampak v — zbornici poslancev.«

V gostilni. — A.: »Zakaj da kavo pijem, vprašate; zdravnik mi je pivo prepovedal!« — B.: »Se mi je zdelo, ker se tako kislo držite.«

Lepa koža

obraza in rok, ki jo pri mnogih ljudeh občudujemo, prinaša svojim lastnikom dvojni dobiček. V prvo je lepa, mehka, bela koža za zdravje celega telesa potrebna, kajti le ta čednost in mehkost kože omogoči nemoteno dihanje skozi kožo. Nadalje napravi lepota obraza in rok na naše soljudi prijeten, razveseljujoč vtis. Nečednost kože, mozoli, miteserji, pege, ožgana mesta od solca itd. napravijo pa neprijeten vtis, kar je mnogokrat neugodno. Nadalje motijo te nečistosti kože dihanje skozi kožo, in to je nezdravo. Mnogo tisoč mož in žensk rabi v varstvo in negovanje kože Fellerjevo priznано pomado za obraz in varstvo kože »Elsa«. 1 veliki lonček šteje 1 stane 3 K, močnejša vrsta št. II stane K 4'50; zavoj in poštnina K 2'30 več. V nasprotju z mnogokrat škodljivimi sredstvi za lepoto je popolnoma neškodljiva. Odpravi nečistosti kože, varuje zoper ožganja po solcu, zoper pege, odpravi miteserje, mozole itd. Namesto ostrege in škodljivega mila naj se vzame za obraz Fellerjevo

lilijno milo ali Fellerjevo boraks-milo in toaletni umivalni prašek (borakov prašek).

Bujna rast las

ki napravi vsak obraz lepši, se pridobi z negovanjem las s Fellerjevo pristno Tannochina-pomado za rast las »Elsa« (1 veliki lonček št. I stane 3 K, močnejša vrsta, št. II, stane 4 K 50 vinarjev; za zavoj in poštnino K 2'30 več). Ona okrepi glavno kožo, prepreči plešo in prerano osivljenje, napravi novo rast zdravih, elastičnih dolgih las v barvi mladosti, napravi trde lase mehke in elastične, tako da se da lahko lepo frizirati. Ne vsebuje nobenih škodljivih snovi in zasluži vsled tega prednost pred škodljivimi preparati, ki jih mnogokrat nelekarnarji ponujajo. Za negovanje brk Fellerjevo mazilo za brke (1 K). Naroči naj se naravnost pri E. V. Feller, lekarnar, Stubica, Elsa-trg 331 (Hrvatska).

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna, Ljubljana.
Odgovorni urednik JOSIP KLOVAR.

Prehlajen vrat je za nalezljive bolezni posebno občutljiv. Bolezenske kali se morejo razvijati le na mrzlih sluznicah v vratu in grlu. Ako imata vrat in grlo normalno toploto, tedaj zatro bolezenske kali varnostne snovi tople krvi. Z izpiranjem vratu in grla s Fellerjevim bol lajšajočim antiseptičnim rastlinskim esencnim fluidom z znamko »Elsa-fluide«, se ohrani sluznicam grla in vratu zdrava toplota in vse bolezenske kali postanejo vsled tega neškodljive. Dober vpliv »Elsa-fluida« se naslanja na svoj antiseptični, kri čisteči in tvoreči učinek. Tudi pri otiranju vratu učinkuje dobro in bolečine olajšajoče. — 12 steklenic tega dobrega domačega zdravila pošlje na vse strani franco za samo 7 kron 32 vinarjev lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg 331 (Hrvatska). Pri želodčnih bolečinah naj se vzame Fellerjeve želodec krepujoče, lagodno odvajajoče rabarbarske kroglice z znamko »Elsakroglice«, ki se lahko obenem naroče. 6 škatlic franco 5 K 57 vin. Veliko stalnih prijateljev si je pridobila Fellerjeva pomada za negovanje kože z znamko »Elsa« v lončkih po 3 K. Najboljša bramba proti vremenskim nepravilnostim na roke in obraz napravi kožo čisto vsakršnih madežev. (Sa)

Framydol je sredstvo, ki pomlaja rast las tako, da raste, svetli in osi-
vati laže ter brada dobijo trajno temno barvo. — 1 steklenica s poštnino K 2'70.

Rydyol je rožna voda, ki naredi blede lica nežno rdeča. Učinkuje čudovito. — 1 steklenica s poštn. K 2'45 (povzetje 55 vin. več.)

Naroča se pri:
IVAN GRODICH, drogerija pri angelu, BRNO
št. 365, Moravsko.